

УДК 801.81:398.21(=161.2):[355.311:94(477)]"16/17"
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2025.38.16>

Наталія РУДАКОВА, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-3045-2337
e-mail: n.rudakova@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

"ДЗВОНЯТЬ СТРУНИ КОБЗИ, ВИРУШАЄ ВІЙСЬКО, КОЗАКИ ЗА ПРАВДУ І ЗА ВОЛЮ ЇДУТЬ!": РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ПЕРЕМОГА В НАРОДНІЙ НЕКАЗКОВІЙ ПРОЗІ

Вступ. Розглянуто особливості репрезентації концепту ПЕРЕМОГА в українській народній неказковій прозі, визначено його змістові домінанти та роль у формуванні національного характеру.

Методи. Застосовано метод контекстуально-семантичного, когнітивно-дискурсивного, інтерпретаційного аналізу та описово-аналітичний метод.

Результати. Проаналізовано концепт ПЕРЕМОГА в українській народній неказковій прозі як ключовий елемент національного світогляду та фольклорної картини світу. Особливу увагу приділено періоду Козаччини – героїчній добі, що залишила глибокий слід в усній народній творчості. Перемога в уявленні українського народу постає не лише як військовий тріумф, а й як прояв моральної сили, кмітливості та вірності ідеалам. Такий підхід дозволяє розглядати перемогу як важливий культурний концепт, укорінений у ментальності українців. Козаки постають не лише як військові захисники, а як моральні авторитети й символи національної гідності. Переможні походи проти татар і турків знайшли яскраве відображення в легендах, переказах, думах і піснях, що сформували окремий героїчний пласт народної творчості. У центрі цих творів – ідея самопожертви заради Батьківщини та героїзація борців за волю народу. Неказкова проза про козаків виконує важливу роль у збереженні історичної пам'яті та формуванні національної свідомості, яка є своєрідною літературною пам'яткою героїчної епохи української історії.

Висновки. Концепт ПЕРЕМОГА в українській народній неказковій прозі досліджено як багатозначне явище, що відображає не лише фізичне здолання ворога, але й моральну, духовну та інтелектуальну перевагу героя. Центральною фігурою більшості сюжетів виступає козак – уособлення сили, мужності, винахідливості та відданості Батьківщині. Перемога в народних оповідях має глибоке етичне й патріотичне наповнення, репрезентуючи ідеали справедливості, свободи та національної гідності. Така інтерпретація пов'язана з історичним досвідом українського народу в боротьбі за незалежність. Перемога як культурний концепт виконує важливу світоглядну та виховну функцію, сприяючи формуванню ідеалу героя й утвердженню міф про незламність і героїзм української нації.

Ключові слова: концепт ПЕРЕМОГА, образ козака, героїка, козаччина, українська народна неказкова проза.

Вступ

Історія українського народу нерозривно пов'язана з боротьбою за право свого існування. Одним із найславніших періодів української історії є доба Козаччини, освячена духом звитяжності й численними перемогами у боротьбі з ворогами, що відобразилося в усній словесності, зокрема неказковій народній прозі. Українська народна неказкова проза як вияв національного світогляду та ментальності відображає глибинні уявлення народу про добро і зло, правду і кривду, боротьбу й торжество справедливості. Особливе місце в ній займає концепт ПЕРЕМОГА, який виявляється у численних формах – від героїчної звитяги до моральної переваги. У народній неказковій прозі перемога часто постає не лише як фізичне здолання ворога, а й як вияв кмітливості, духовної сили, вірності ідеалам. Така багатогранність розуміння перемоги дозволяє говорити про неї як про культурний концепт, укорінений у фольклорному мисленні українців.

Тема козаччини неодноразово була в полі зору не лише фольклористів, а й істориків, літературознавців, культурологів. Так, найвідомішими працями є: "Історія запорозьких козаків" Дмитра Яворницького, "Історія України-Руси" Михайла Грушевського, "Козацькі часи в Україні" Івана Крип'якевича, "Народна пам'ять про Запоріжжя" Якова Новицького та багато інших.

Однак дослідження неказкової народної прози в контексті осмислення концепту ПЕРЕМОГА ще не було предметом спеціального дослідження, що і становить **актуальність** цієї розвідки.

Методи

З огляду на предмет (концепт перемога) та об'єкт (зразки народних легенд і переказів) студювання у статті застосовано комплекс дослідницьких методів. Зокрема, для виявлення значень і смислових відтінків "перемоги" та споріднених понять у фольклорних

текстах застосовано контекстуально-семантичний аналіз; описово-аналітичний метод використано для опису особливостей репрезентації концепту ПЕРЕМОГА в різних жанрах неказкової прози (легендах, переказах); когнітивно-дискурсивний аналіз спрямований на вивчення того, як концепт ПЕРЕМОГА функціонує в народному світогляді та як він пов'язаний з іншими концептами, зокрема з такими, як боротьба, ворог, герой, справедливість, жертвовність тощо; з метою реконструкції символіко-ціннісного змісту концепту ПЕРЕМОГА як складника національного менталітету та історичної пам'яті проведено інтерпретаційний аналіз.

Результати

У фольклорній традиції, зокрема в неказковій прозі, козаччина постає втіленням ідеалу українського чоловічого начала – лицарства, мужності, гідності, честі та побратимства. Безперервне протистояння іноземним загарбникам зумовило формування глибокого патріотичного змісту народної творчості. Переможні походи козаків у татарські й турецькі землі знайшли яскраве відображення в легендах, переказах, думах і піснях, що творять окремий, виразно окреслений пласт українського фольклору, наскрізною темою якого є героїка боротьби із зовнішнім ворогом. Ідеться про глибоке усвідомлення українськими козаками своєї місії оборонців усього народу, захисників національного суверенітету співвітчизників від чужоземних загарбників. Адже саме вони виборювали перемогу для свого народу.

Козацька епіка наскрізь проінята мотивами національно-визвольної боротьби, піднесенням змалюванням народних ватажків і звичайних воїнів, які стали на захист рідної землі від чужоземних загарбників. Хоча багато героїв гине, ці образи не викликають зневіри чи песимізму. Навпаки – смерть за Україну подається як смислова вершина героїчного шляху, яка розкриває справжню

© Рудаків Наталія, 2025

сутність персонажа та наближає його до народного ідеалу. Ідеалізація народних борців за свободу є характерною рисою всього героїчного епосу. Центральні персонажі фольклорних творів наділяються якостями, які в народній свідомості асоціюються з ідеальним героєм, зокрема фізичною силою, мужністю, шляхетністю, розумовою кмітливістю та здатністю до хитрої дії. Народна неказкова проза це своєрідна пам'ятка драматичної й водночас героїчної доби вітчизняного минулого.

У фольклорній традиції образ козака-воїна – це вільна, незалежна від несправедливої державної влади людина, яка цілком належить собі. Це – втілення народної мрії про волю. Козак – безстрашний лицар української слави, захисник рідного краю від турків, польської шляхти, надійний оборонець простого народу.

Козацький рух став однією з найяскравіших сторінок боротьби українського народу за свою незалежність. Упродовж віків козацтво пильно стояло в обороні свободи, гідності України як суверенної держави. Козацтво було аристократією, елітою своєї нації. Його палкий патріотизм, гідна подиву хоробрість помітно стимулювали енергію до державотворчого, вільного життя. За спостереженням Д. Яворницького, світлий бік характеру запорозьких козаків становили їхня добродушність, безкорисливість, щедрість, схильність до широї дружби. Запорозький козак і воїн, запорозький козак і "лицар" – це поняття, що ніколи не відокремлювалися одне від одного. Коли говорили про козака, то розуміли, що він, безперечно, воїн; якщо розмірковували про січовика, то мали на увазі, що він, поза сумнівом, "лицар". "У нас над усе честь і слава, військова справа, щоб і себе на сміх не дати, і ворогів під ноги топтати", – говорили козаки (Яворницький, 1990, с. 74–82).

З-поміж історико-героїчних легенд і переказів, записаних збирачами фольклору, переважають твори про боротьбу козаків із хансько-татарськими, турецькими, польськими і російськими завойовниками, а також твори про козацьких ватажків – Богдана Хмельницького, Морозенка, Максима Кривоноса, Семена Палія, Івана Сірка, – чий подвиг надихали на перемогу усіх козаків.

В українській народній неказковій прозі простежується виразна диференціація козацького стану на січовиків (запорожців) та реєстровиків. Цей поділ має не лише соціально-історичне, а й фольклорно-смісловне підґрунтя. Січовики посідають домінуюче місце у фольклорних текстах. Їхній образ представлено як втілення народного ідеалу воїна-захисника: мужнього, відчайдушного, вільного від будь-якої зовнішньої влади. Саме січовики найчастіше є героями легенд і переказів про переможні походи, хоробрість, братерство, надприродні здібності. Натомість реєстрові козаки, що були включені до військової структури Речі Посполитої і діяли в межах офіційної служби, набагато рідше фігурують у народних оповідях. Їхній образ менш персоналізований, позбавлений героїчного ореолу. У деяких творах навіть простежується опозиція між "вольними" запорожцями та "служивими" реєстровцями, що сприймалися як залежні від чужої влади. У народній неказковій прозі чисельно та змістовно переважає образ січовика, що став символом волелюбності, військової доблесті та національного духу.

Неказкова проза, зокрема легендарного пласту, реалізується через три основні типи, в яких ми спостерігаємо як індивідуальну, так і колективну перемогу, зокрема:

1 тип – перемога за допомогою сили, наприклад:

Сила страшена була! А воювали вони так. Стануть було, а проти них двадцять ворожих полків вийдуть. То полки самі себе поріжуть, кров тектиме по череву коням,

а запорожцям байдуже! Стоять та сміються. Один лише васюринський козак було й не сміється. Той зарядить пістоль губкою та й стріляє... А це все від того, що вони знаючи народ був. На своїй землі їх ніхто не міг узяти. Було, як куди їдуть, то зараз землі під устілку накладуть, у шапки понасыпають та й їдуть, говорячи: Хто чоботи скине, тому й смерть. А хто шапку зніме, тому голову знімуть (Чабаненко, 1990, с. 59).

Як козаків велика сила, то орду, було, не пустять і у слободу, а стрічають її в степу. Де зустрінуть, там її й виколять (Чабаненко, 1990, с. 67).

То оце запорожці засядуть великою силою і одіб'ють. Люди кланяються нам, плачуть, цілують одіжку, руки, ноги. Кошовий, було, велить ловити й розбивати орду. Було ще й так, що де пройде орда, там комиш, бур'ян і виляже, так слідом і валяються люди. Вони, було, зараз убивають того, котрий пристане або занедужає (Чабаненко, 1990, с. 68).

2 тип – за допомогою кмітливості, наприклад:

Отаман і каже:

– Знаєте, братчики, що? Силою, може, і не візьмемо, бо кріпость велика, а хитрощами візьмемо скоріше.

Кіпорибили козаки вози, поклали рушницю, понаряджали самі чумаками, а отаман купцем – і махнули. Як стали вже під'їжджати близько до Азова, взяли тоді поховали у вози по сім, по десять або й більше чоловік козаків, повшивали вози шкурами і гайда. В'їхали перед заходом сонця в Азов і поставали вздовж улицями. От найбагатший купець турецький і виходить.

– Що, – каже, – братчики, продає в возах?

– Продаємо, – кажуть, – товар дорогий: і куниця, і лисиця, і чорні соболі.

– Ну, – каже, – підждіть до ранку, я весь товар закуплю сам.

– Добре, – кажуть.

Полягали турки спати. Як повилазили тоді "куниця", "лисиця" і "чорні соболі" з возів, як метнулися по городу, так і пішов він димом. Турки схватилися тушити, коли тут і палять, і ріжуть; вони тоді – хода, навтіки. До сходу сонця орда убралась к бісовій матері в Туреччину, а козакам достався город і все добро (Іоаніді, 1985, с. 192-193).

3 тип – завдяки магічним здібностям.

Характерники в народній свідомості наділялися унікальними здібностями (могли пересуватись по воді, у повітрі, проходити крізь стіни, їх не можна було знищити звичайною зброєю): "Не швидко якось зловили Голуба, а коли зловили його, то все тіло, руки, ноги, навіть його шию окували залізом; розпаленими кліщами рвали тіло на ньому, а йому й байдуже – кури собі люльку та співав якогось вражого тропака, що аж га! – звичайно характерник: тут рвуть йому кліщами тіло, а воно вже зростає і нема сліду, як би хто, наприклад, дзбанком зачепнув води в ставі. Ані сліду тії муки! Декілька разів утівав він з тюрми: от струснув кайдани, то начебто з глини ланцюги розлітаються на ньому на дрібні шматочки. Нарешті добув крейду з кишені, нарисував човен на стіні, всів на нього і – згадай, як називався; а сторож тільки рот роззявить: Голуба наче й ніколи не було в тюрмі" (Возняк, 1993, с. 37).

Характерників зазвичай обирали ватажками козацьких і гайдамацьких загонів: "От збереться їх до купи десятків або й сотень скільки, виберуть собі вожака, характерника такого, що вже його хіба срібна куля візьме, – що козаки за ним і в огонь, і в воду" (Кулиш, 1862, с. 2).

Оце, було, б'ються запорожці з ляхами, і, гляди, ляхи побивають наших. Як тільки наскочить Кравчина, так ляхам і нема ходу. Кулі летять, а запорожці ловлять їх у заполи (Чабаненко, 1990, с. 63).

Характерник володів здатністю накладати заговор проти куль: "Назад Отче наш переговорив – ступай сміло: куля не візьме" (Кулиш, 1856-1857, с. 97).

Їм приписували знання багатьох іноземних мов і вміння вільно ними розмовляти. Вважалося, що вони могли наслати сон чи ману на ворога, перевтілюватися у вовків або інших тварин, виходити з води сухими, а також перебувати під водою надзвичайно довго – використовуючи очеретину для дихання, що вважалося військовою хитрістю. За повір'ями, характерники могли ходити по воді, постеливши на неї повсть, як по суходолу. Їм не шкодили ні вогонь, ні шабля, ні звичайні кулі, і лише срібна куля могла їх убити. Свинцеві кулі та гарматні ядра вони нібито ловили голірuch або полами свого жупана. Такі козаки жили дуже довго й мали неймовірну силу.

От які богатирі були – земля не держала!.. У нього, у того запорожця, сім пудів голова!.. Вони на двадцяти язиках уміли балакати; вони із води могли сухими виходити; вони уміли, коли треба, і сон на людей насилать, і туман, на кого треба, пускати, і в річці переливаться... (Зварницький, 1898, с. 147).

За народними переказами, Іван Сірко був превеликим характерником, і татари недаремно називали його шайтаном (чортом). Він міг напускати на ворогів ману та сон, знав, де й що робиться, перевертався вовком чи хортом, і ані шабля, ані куля його не брали. Був Сірко дуже сильним, жив довго (Чабаненко, 1990, с. 113–117).

Постать Сірка у легендах постає гіперболізовано й овіяна його надприродними здібностями, наприклад:

То оце, було, Сірко поїде з козаками, наведе сон на табунщиків, а коней займе – і гайда через Дніпро в Хмельницьку плавню (Чабаненко, 1990, с. 114).

Розповіді про нього оформилися у певний сюжет про те, що навіть мертвий він допомагав козакам здобувати перемогу.

Сірко – як умирав, то казав:

– Як одкопаєте мою руку, то будете сім років воювати так, як і зі мною.

Так воно й вийшло: як прийшлося козакам до крута, одкопали вони ту руку і цілих сім років ніхто їх не зміг подужати (Чабаненко, 1990, с. 114).

Він сильний такий був, що його як хто шаблею ударить по руці, так і кожні не розруба, – тільки синє буде. Не то що кулею, а шаблею! Уже татари які міри против нього робили, так нічого не зробили. Вони його шайтаном так і прозвали. Він як умирав, так сказав так: "Як будете ротом до схід сонця воду носить із річки, що коло Січі, і як обмочите тією водою усю мою могилу, так будете знати те, що й я..." Так ніхто не зміг, – дуже велика могила (Чабаненко, 1990, с. 119).

Як ось прочув про те кошовий Сірко. Зараз зібрав своїх козаків – та в погоню за татарами: визволяти православних людей. Та летить, як птиця. Добіг близько до татар; бачить, що їх дуже багато, а козаків дуже мало – і давай хитрити. Спинив свого коня і крикнув на козаків:

– А стійте, братця! Підождіть, не ворушіться!

Тоді зіскочив з коня, дав його другому козакові, а сам кувирдь – та й зробився хортом і побіг до татар.

Татари бачать: хорт, красивий такий! Подобався він їм. Узяли вони його, нагодували. Звик ото той хорт.

Як стали ті татари відпочивати, то той хорт поробив їм так, що вони всі послули. Тоді він назад до козаків та знову кувирдь – і зробився чоловіком! Кинувся тоді з козаками до татар, усіх їх вирубав, а християн вернув назад (Чабаненко, 1990, с. 116).

Боротьба козаків-характерників із ворогом у народній уяві постає вершиною військового мистецтва. Образ

характерника оповито ореолом слави та легендарності, що утвердився в колективній пам'яті поколінь. Деякі за-порожці, розвиваючи внутрішню силу і психофізичні можливості, досягали таких виняткових результатів, що сучасники вважали їх наділеними надприродними здібностями. Козаки-чаклуни, за повір'ями, могли впливати на психіку ворога – "зачаровували", "заворожували" його, здобуваючи при цьому важливі військові відомості та перевагу в бою.

Козаки-характерники вміло створювали враження власної невразливості, викликаючи в супротивника страх і переконання в їхній надлюдській силі. Їх вважали непереможними, здатними протистояти кулі, шаблі, воді й вогню. За народними переказами, деякі з них могли голими руками тримати розпечені ядра або майстерно уникати пострілів. Характерникам приписували здатність таємно проникати у ворожий табір, завдавати шкоди та безперешкодно повертатися назад. За спостереженнями В. Сокола, народна традиція приписувала козакам "... дії та вчинки, що переходять межі людських можливостей. Психологічно-моральна перевага козаків над завойовниками, помножена на впевненість у своїй правді, на високий патріотизм, надає їм незвичайної, просто-таки чудесної сили у боротьбі. Елементи чуда стосуються невразливості героїв. Чудо виконує тут переважно охоронну функцію, спрямовану на об'єкт, що во-звельчується. До числа провідніших належить мотив куля не бере козаків... Найуживаніший мотив – козаки дізнаються за допомогою дзеркала, що робиться у ворожому таборі... На образи багатьох козаків нашаровуються давні мотиви, пов'язані з чудесним перетворенням, перевтіленням головним чином у тварини, рослини, предмети" (Сокіл, 2003, с. 126).

Козацький характер гартувався в битвах із ворогами і подоланні життєвих труднощів. Козацький характер можна розглядати як вищий вияв українського національного характеру, позначений емоційною глибиною, багатим чуттєвим світом та потужною внутрішньою енергією. Норми моралі вважалися непорушними для всієї козацької ієрархії – від гетьмана, старшини до рядових козаків. Козаки завжди зберігали вірність ідеї верховенства лицарських моральних цінностей над іншими. А лицарській моралі притаманна жертвовність – спроможність жертвувати власним добробутом і навіть життям в ім'я перемоги добра над злом, торжества правди, народної волі. І сьогодні козацький дух зродився з новою силою в українському воїнстві, які героїчно виборюють наше майбутнє України!

Дискусія і висновки

Аналіз української народної неказкової прози засвідчив, що концепт ПЕРЕМОГА у фольклорній традиції має багатогранне змістове наповнення. Перемога постає не лише як фізичне здолання ворога, а й як моральна, духовна й інтелектуальна перевага. У центрі сюжетів – образ героя, часто козака, який завдяки силі, кмітливості, витривалості або надприродним здібностям долає противника у бою, визволяє побратимів або захищає свій народ та свою рідну землю.

Варто наголосити, що перемога в цих текстах не є самоціллю – вона має етичне й патріотичне підґрунтя, особливе торжество справедливості, волі, національної гідності. Така репрезентація пов'язана з історичними умовами формування української етнічної ідентичності, особливо в періоди боротьби за свободу.

Отже, концепт ПЕРЕМОГА в українській народній неказковій прозі виконує світоглядну й виховну функцію, формуючи ідеал героя, гідного наслідування, і стає однією з ключових складових національного міфу про боротьбу та незламність українського народу.

Джерела фінансування. Фінансування забезпечено Київським національним університетом імені Тараса Шевченка.

Список використаних джерел

- Возняк, М. (Упор.). (1993). *Українські перекази*. Абрис.
 Іоаніді, А. (Упор.). (1985). *Легенди та перекази*. Наукова думка.
 Кулиш, П. (1856–1857). *Записки о Южной Руси*. У 2 т. Т. 1. Типографія А. Якобсона.
 Кулиш, П. (1862). Січові гості: спомини старого діда. *Основа*, 1, 1–16.
 Сокол, В. (2003). *Українські історико-героїчні перекази: структурно-семантичний та поетичний аспекти*. Інститут народознавства НАН України.
 Чабаненко, В. (Упор.). (1990). *Савур-могила: легенди та перекази Нижньої Наддніпрянщини*. Дніпро.
 Яворницький, Д. (1990). *Історія запорозьких козаків*. У 3 т. (Т. 1). Наукова думка.
 Эварницкий, Д. (1898). *По следам запорожцев*. Типографія М.М. Стасюлевича.

References

- Chabanenko, V. (Comp.). (1990). *Savur-mohyla: Legends and legends of the Lower Dnieper region*. Dnipro [in Ukrainian].
 Evarnytsky, D. (1898). *In the footsteps of the Cossacks*. Typography of M.M. Stasyulevich.
 Ioanidis, A. (Comp.). (1985). *Legends and legends*. Naukova dumka [in Ukrainian].
 Kulysh, P. (1856–1857). *Notes on Southern Rus*. In 2 vols. Vol. 1. Typography of A. Jacobson.
 Kulysh, P. (1862). *Sich guests: Memories of an old grandfather*. *Osnova*, 1, 1–16 [in Ukrainian].
 Sokil, V. (2003). *Ukrainian historical and heroic legends: Structural, semantic and poetic aspects*. Institute of Ethnology of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
 Voznyak, M. (Comp.). (1993). *Ukrainian legends*. Abrys [in Ukrainian].
 Yavornytsky, D. (1990). *History of the Zaporozhian Cossacks*. In 3 vols. Vol. 1. Naukova dumka [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 16.06.25

Прорецензовано / Revised: 20.07.25

Схвалено до друку / Accepted: 30.09.25

Nataliia RUDAKOVA, PhD (Philol.), Assoc. Prof.
 ORCID ID: 0000-0002-3045-2337
 e-mail: n.rudakova@knu.ua
 Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

"THE STRINGS OF THE KOBZA ARE RINGING, THE ARMY IS MARCHING, THE COSSACKS ARE GOING FOR TRUTH AND FREEDOM!" REALIZATION OF THE CONCEPT OF VICTORY IN FOLK NON-FABULOUS PROSE

Background. *The following article examines the peculiarities of representation of the concept of VICTORY in Ukrainian folk non-fabulous prose, identifies its semantic dominants and role in shaping the national character.*

Methods. *The author used the method of contextual-semantic, cognitive-discursive, interpretive analysis and descriptive-analytical method in the following research.*

Results. *The article highlights the concept of VICTORY in Ukrainian folk non-fabulous prose as a key element of the national and folklore worldview. Particular attention is paid to the period of the Cossacks, a heroic era that left a deep mark on oral folk art. The victory in the perception of the Ukrainian people appears not only as a military triumph, but also as a manifestation of moral strength, ingenuity, and loyalty to ideals. This approach allows us to view victory as an important cultural concept rooted in the mentality of Ukrainians. The Cossacks appear not only as military defenders, but also as moral authorities and symbols of national dignity. The victorious campaigns against the Tatars and Turks are vividly reflected in legends, tales, dumas, and songs that formed a separate heroic layer of folk art. In the centre of these works lies the idea of self-sacrifice for the sake of the Motherland and the heroization of the fighters for the freedom of the people.*

Non-fabulous prose about the Cossacks plays a significant role in preserving historical memory and shaping national consciousness, which is a kind of literary monument to the heroic era of Ukrainian history.

Conclusions. *The concept of VICTORY in Ukrainian folk non-fabulous prose has been studied as a multifaceted phenomenon that reflects not only the physical defeat of the enemy, but also the moral, spiritual and intellectual superiority of the hero. The central figure in most of the stories is the Cossack, the personification of strength, courage, ingenuity, and devotion to the Motherland. The victory in folk tales has a deep ethical and patriotic meaning, representing the ideals of justice, freedom, and national dignity. This interpretation is related to the historical experience of the Ukrainian people in the struggle for independence. Therefore, victory as a cultural concept performs an important ideological and educational function, contributing to the formation of the ideal of the hero and affirming the myth of the invincibility and heroism of the Ukrainian nation.*

Keywords: *concept of VICTORY, image of the Cossack, heroics, Cossack times, Ukrainian folk non-fabulous prose.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.